

ד. בעניין טפלה בהוצאה

שצריך לאוכל וצריך עוד לכלי, אי נמי שאין יכול להוציא את האוכל אלא בכלי כגון התותין בא"י וכיוצא בהן". בפשטות משמע שאין כאן שני פרושים אלא שני אופני חיוב, האחד כשצריך את הכלי לצורך אחר, והשני שצריך את הכלי משום שאי אפשר להוציא את האוכל בלי הכלי, באופנים אלו אין הכלי בטל. בין שנאמר שיש כאן שני פירושים בין שנאמר שאין כאן אלא פירוש אחד, דבריו סותרים את הירושלמי כפי שמביאים אותו רב נסים גאון והראב"ד, שהרי לירושלמי כשצריכים לכלי פטור על הכלי. וגם אם נאמר שהיתה לו גירסה אחרת בירושלמי ובמקום "אבל אם אינם צריכים לכליין חייב אף על הכלי" גרסתו "פטור על הכלי", לעומת "כהלין תותין שצריכים לכלי שלפי זה יהיה חייב, קשה, הרי בירושלמי לא מובאת הברייתא שאם כלי צריך לו חייב אף על הכלי ודברי הירושלמי קאי על המשנה, ובמשנה נאמר רק פטור על הכלי. וא"כ "הדא דאת אמר" על כורחינו מוסב על המשנה שנאמר בה שפטור על הכלי, וא"כ צריכים לסיים כגרסתנו שאם אינם צריכים לכליין חייב, והנה מזה שכתב "כגון התותין בא"י" משמע דמסתמך על הירושלמי. וצריך להדחק שהיתה לו גרסה אחרת לגמרי, וצריך באור מה טעמו ובמה חולק על הראב"ד.

והנה סברה דומה לסברת הירושלמי מצאנו ברשב"א (ביצה דף לט ע"א) על הא דאיתא "המוציא גחלת לרשות הרבים חייב ושלהבת פטור והא תניא המוציא שלהבת כל שהוא חייב אמר רב ששת כגון שהוציאו בקיסם ותיפוק ליה משום קיסם בדלית ליה שיעורא

שנינו במשנה בשבת (דף צג ע"ב): המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי פטור אף על הכלי שהכלי טפלה לו את החי במטה פטור אף על המטה שהמטה טפלה לו". בגמרא מובאת ברייתא שאם הוציא כשעור והיה צריך לכלי חייב אף על הכלי: "ת"ר המוציא אוכלין כשיעור אם בכלי חייב על האוכלין ופטור על הכלי ואם היה כלי צריך לו חייב אף על הכלי". בפירוש רב נסים גאון הנדפס על הדף כתב על המשנה: "בגמ' דבני מערבא גרסי הא דאת אמר בצריכין לכלים כגון אלין תותיא אבל אם אינם צריכין לכלים חייב אף על הכלי". לפי הירושלמי פטור על הכלי רק אם צריך את הכלי כדי להוציא את העיקר. אבל אם אינו צריך את הכלי לשם הוצאת העיקר, הכלי אינו טפל וחייב גם על הכלי.

כדעת הירושלמי נקט גם הראב"ד (הלכות שבת פרק י"ח הלכה כ"ח), דעל דברי הרמב"ם שהמוציא פחות מכשיעור בכלי בכלי פטור, כתב הראב"ד: "א"א בירושלמי מפרש כהלין תותין שהם צריכים לכלים". לפי ירושלמי צריך לברר איך נוכל לפרש את המשנה: "הוציא את החי במטה פטור אף על המטה" הלא סתם חי מיירי בבריא ולא בכפות, דבאינו יכול ללכת לא שייך לומר חי נושא את עצמו כמבואר להלן, ואם כן הרי אינו צריך את המיטה להוצאת החי. ועיין במגיד משנה שכתב דהבבלי חולק וסובר שכל מידי דמבטל ליה לגביה אף על פי שאינו צריך פטור. וכתב המגיד משנה שכן משמע בהדיא בפרק נוטל.

והנה, בפירוש רבנו חננאל כתב: "ואם היה הכלי צריך לו חייב על זה ועל זה כגון

דתנן המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה אביי אמר כגון דשייפיה מנא משחא ואתלי ביה נורא ותיפוק ליה משום מנא בחספא ותיפוק ליה משום חספא בדלית ליה שעורא" וע"ש ברשב"א ד"ה ותיפוק ליה משום מנא:

ותיפוק לי משום מנא בחספא. וא"ת והא במנא נמי הוה מצי לשנויי לה וכשאיין צריך לכלי וכדאמר' בפרק המצניע המוציא אוכלים כשיעור בכלי חייב על האוכלים ופטור על הכלי ושלחבת אפילו כל שהוא ראויה היא וכשיעור היא, וי"ל דהכא שאני דכיון שא"א להוציא השלחבת בפני עצמה כצריך לכלי הוא.

על הר"ח שכותב שאם אין יכול להוציא את האוכל אלא בכלי חייב, קשה מגמרא (שבת דף פ ע"א) לגבי שעור הוצאה בדיו שהוא כדי לכתוב עליו שתי אותיות: "בעי רבא אות אחת בדיו ואות אחת בקולמוס אות אחת בקלמרין מהו תיקו". וכתב בר"ח וז"ל: "ואיכא למידק וליחייב על הדיו שהוא בית הדיו או על הקולמוס או על הקלמרין, ותשובה כיון שלהוציא דיו לכתוב בו הוא מתכוון עליו הוא חייב ואינו חייב על הכלי שהוא בו מפני שהכלי טפלה לו" עכ"ל. וקשה הלא לפי פירוש הר"ח המובא לעיל, כשאיין יכול להוציא את האוכל אלא בכלי, חייב על הכלי, ולמה כאן פטור על הכלי.

וכן קשה מגמרא (דף סב ע"ב): לגבי היוצאת בצלוחית של פלייטון אם אין בה בושם חייבת: "אמר רב אדא בר אבהה זאת אומרת המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי חייב דהא אין בה בושם כפחות מכשיעור בכלי דמי וקתני חייבת". וקשה, הלא שם מדובר בשמן אפרסמון כמבואר ברש"י במשנה וא"כ הכלי צריך לו,

ולפי פירוש הר"ח צריך להיות חייב משום שאין בזה פטור של כלי טפלה לו. וכן קשה מגמרא בערובין (דף צו ע"ב) בדעת רבי יהודה במשנה, שנותן אדם חבית לחבירו וחבירו לחבירו אפילו חוץ לתחום, ומקשה הגמרא הרי הבהמה והכלים כרגלי הבעלים: "אמר רבא הכא בחבית שקנתה שביתה ומים שלא קנו שביתה עסקינן בטלה חבית לגבי מים כדתנן המוציא החי במטה פטור". וקשה לפי פירוש הר"ח הלא הכלי צריך לו וצריך להיות חייב שהרי אין יכול להוציא את המים בלא החבית ואין החבית בטלה לגבי המים. ואולי זוהי סברת רבנן שחולקים על ר' יהודה, ועיין בריטב"א שם שדן מה מה סברת רבנן החולקין, וצ"ע.

והנה בהא דמוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי דפטור אף על הכלי שהכלי טפלה לו אפרש להסביר בשתי דרכים: א. הואיל וכל פעולת ההוצאה בכלי נעשתה בשביל הוצאת האוכלים הרי כאלו לא נעשתה שום פעולה בכלי, דהכלי בטל הוא לגבי האוכלין וכלשון הגמ' (דף קמא ע"ב): "וליבטול כיס לגבי תינוק". וכמו שמסביר הריטב"א בשם הרמב"ן (מהדורה ישנה, דף מז ע"א) לגבי כנונא דאע"פ שיש בתוכה אפר שאינו ראוי ושברי עצים: "אפ"ה כיון שהמחתה מותרת לטלטלה מפני שהיא ראויה לתשמיש אין אוסרין אותה מפני אפר ושברי עצים שבה משום דהני מילי טפלים הם לכלי ובטלים אגבו ולא מקרייא מחתה לדידהו בסיס לדבר האסור". והכא נמי הואיל ולא היה צריך להוצאת הכלי אלא להוצאת האוכלין הרי כאלו לא הוציא את הכלי. ב. הואיל וכל הוצאת הכלי באה אך ורק לשם הוצאת האוכלים, הרי הוצאת הכלי מקבלת את האופי והדין של הוצאת האוכלים. וכמו

שם שפטור, נאמר שם בגמרא: "רבא כר"ש ס"ל דאמר כל מלאכה שא"צ לגופה פטור". והא דלא חייב על הכיס כתב רש"י דאגב מרריה מבטל ליה לגבי תינוק שמת ולא חשיב ליה ההיא שעתא. כאן כתב רש"י את הטעם משום שלא חשיב ולא תלוי בשאלה אם צריך לכיס כמו שכתב לגבי הוצאת החי במיטה, וצ"ב אם לשיטתו ביטול של הטפלה תלוי בצורך תשמישו ולא בחשיבות א"כ למה בתינוק מת תלוי בחשיבות.

שם בהמשך הגמרא "תנן נוטל אדם את בנו והאבן בידו, אמרי דבי רבי ינאי בתינוק שיש לו גיעועין על אביו אי הכי מאי איריא אבן אפילו דינר נמי", בפשטות קושית הגמרא היא להוכיח שדבר שאינו צורך תשמישו מבטל ליה. והגמרא מתרצת משום סכנת חולי התינוק, וכן משמע מלשון התוספות (ד"ה אי הכי) דכתבו "אי הכי מאי איריא אבן אפילו דינר נמי: אי אמרת בשלמא דתרוייהו מבטל להו בין אבן ובין דינר ואין כאן טלטול מוקצה כלל היינו דנקט אבן משום דאי נפיל לא אתי אבוה לאתויי אלא אי אמרינן דתרוייהו לא בטלי ואפילו הכי שרינן איסור מוקצה כשמטלטל התינוק עם האבן משם געועין בדינר נמי לישתרי". אולם רש"י והתוספות רי"ד מפרשים דהוכחת הגמרא מנוטל אדם בנו והאבן בידו, אינה כדי להוכיח שהאבן בטילה לגבי בנו, אלא להוכיח "שלאו כמאן דנקיט ליה איהו לאבן דמי ולגבי כיס היכא מחייבת ליה" (רש"י ד"ה והאבן בידו), כלומר דמה שהתינוק מחזיק לא נחשב כמו שהוא מחזיק. וצ"ב למה רש"י לא פירש כפשוטו כפי שתוספות ושאר ראשונים הסבירו שהאבן בטלה לתינוק.

ונראה, דהנה המשנה של נוטל אדם את בנו

שהוצאת האוכלים היא הוצאה לא חשובה משום דאינה אלא פחות מכשעור, כך הוצאת הכלי, וכן בהוצאת חי במטה, כמו שהוצאת החי לא נחשבת הוצאה שלמה של יחיד שעשאה כך הוצאת המטה לא נחשבת הוצאה שלימה.

הנה להלן בריש פ' הנוטל (דף קמ"א ע"ב)

אמר רבא הוציא תינוק חי וכיס תלוי בצוארו חייב משום כיס, תינוק מת וכיס תלוי לו בצוארו פטור. תינוק חי וכיס תלוי לו בצוארו חייב משום כיס, וליחייב נמי משום תינוק, רבא כרבי נתן סבירא ליה דאמר חי נושא את עצמו. וליבטל כיס לגבי תינוק מי לא תנן את החי במטה פטור אף על המטה שהמטה טפלה לו מטה לגבי חי מבטלי ליה כיס לגבי תינוק לא מבטלי ליה.

וברש"י כתב: "מטה לגבי חי מבטל לה להיות טפלה שהרי צריך לה" עכ"ל. כלומר דרק בטפלה שראוי לצורך תשמישו שייך לבטל אבל לא בכיס דלא משמש להוצאה. ופירוש זה בא לאפוקי מפירוש של הרי"ד בפסקיו דכתב דכיס כיון דהוא חשוב לא הוי טפל לתינוק. וכן הרשב"א סובר כרש"י וחולק על הרי"ד:

הא דאמרינן כיס לגבי תינוק לא מבטל ליה. לאו משום חשיבותיה דכיס קאמר, דאם איתא מאי קא פריך מנוטל אדם את בנו והאבן בידו, דאבן לא חשיבא ומבטל לה לגבי תינוק, ודבי רבי ינאי למאי איצטריכו לדחוקה ולאוקומה בתינוק שיש לו געועין אצל אביו, ודינר לאו משום דאי נפיל אתי לאתויי, לימא משום דדינר חשיב ולא מבטל ליה ואבן לא חשיבא ומבטל לה, אלא טעמא דמילתא משום דקסבר דכל שאינו צורך תשמישו אינו בטל לגביה.

לגבי תינוק מת וכיס על צוארו, שאמר רבא

גם בטלטול מוקצה שייך לומר דהאבן כאלו לא קיימת ואין כאן טלטול מוקצה כלל. והנה לפי הסבר התוספות מסתבר דהדבר תלוי בחשיבות הטפלה לגבי העיקר ולא סגי במה שהטפלה משמשת את העיקר דאם הטפלה חשוב לגבי העיקר לא מסתבר להחשיבו כאלו לא קיים. ואתי שפיר מה שכתבו התוספות בביצה (דף לט ע"א ד"ה ותיפוק לה משום מנא) לעניין מוציא שלהבת בכלי דלא שייך לומר שהכלי יתבטל אגב שלהבת "דשאני הכא דליכא חשיבותא בשלהבת לבטל הכלי לגבה דלית בה ממש".

ומה שרש"י כתב לגבי מיטה "שהרי צריך לה" ולגבי כיס נתן את הטעם של חשיבות, יש לומר שגם רש"י מודה שיש לפעמים שהטפלה בטילה כאלו לא קיימת, אבל זה רק כשאין לטפלה שום שמוש ושום תפקיד כמו בשברי עצים ואפר בכנונא (שבת דף מז ע"א) מה שאין כן באבן שהתינוק משחק בה, אי אפשר לומר שכאלו היא לא קיימת ולכן אפשר לדון רק מבחינת אופי הפעולה שנעשה באבן שהוא כאופי הפעולה שנעשה בתינוק, מה שאין כן בתינוק מת והיה כיס תלוי בצווארו לשחק בו, אגב מרריה מבטל ליה ולא חשיב האי שעתא וזה מה שהסביר רש"י, דבאופן כזה אעפ"י שהכיס אינו משמש לתינוק שמת מכל מקום בטל מצד חוסר חשיבותו אגב מרריה. מה שאין כן בתינוק חי וכיס תלוי בצווארו, הכיס אינו בטל לאו משום שיש בו חשיבות אלא משום שאינו משמש את ההוצאה. דלעניין קבלת אופי פעולת העיקר הדבר תלוי אם הטפלה משמשת את הפעולה הנעשית בעיקר ואף אם הטפלה נחשבת חשובה לגבי עיקר, אם היא משמשת להוצאה, בטילה.

אלא שלפי הסברנו בשיטת רש"י חוזרת

והאבן בידו לא בהוצאה מיירי אלא לעניין טלטול מוקצה. ויש לדון אם הכלל של טפלה שבטלה לעיקר שייך גם לעניין טלטול מוקצה כמו לעניין הוצאה. ונראה דזה תלוי בשני ההסברים שאמרנו, דאם נאמר דמשמעות הביטול לעיקר הוא שכאלו לא נעשתה כל פעולה בטפלה, אם כן ניתן לומר גם לעניין טלטול מוקצה דלא נעשה כאן טלטול, וכלשון התוספות: "ואין כאן טלטול מוקצה כלל". אבל אם נפרש שההסבר הוא שהטפלה מקבלת את אופי ודין הפעולה שנעשתה בעיקר. הרי זה ניתן לומר רק בהוצאה, משום שלא בכל הוצאה יש חיוב אלא בהוצאה שיש בה חשיבות של מלאכה, ואם בעיקר לא נעשתה פעולת הוצאה חשובה הרי גם בטפלה לא נעשתה פעולת הוצאה שלימה וחשובה. מה שאין כן בטלטול מוקצה, הרי אין הבדל בין טלטול התינוק לטלטול האבן בשניהם הטלטול אותו טלטול אלא שהבן אינו מוקצה והאבן מוקצה. ולא שייך להתיר טלטול האבן מכח ביטולו לתינוק, דאין אנו דנים לומר דכמו שהבן אינו מוקצה כך האבן אינה מוקצה אלא דנים על פעולת הטלטול ובפעולת הטלטול אין הבדל בין שניהם.

והנה רש"י שפירש את הביטול בצורך תשמישו ולא בחשיבות מסביר את דין בטול טפלה לעיקר באופן זה שהטפל מקבל את אופי הפעולה בעיקר, לכן נאלץ לפרש בגמרא לא כתוספות, דהקושיה לא היתה שיש הוכחה שגם לעניין טלטול מוקצה האבן בטלה לגבי הבן. אלא שאנו רואים כאלו לאו כמאן דנקט לה איהו האבן. אבל התוספות מבינים שפירוש בטול הטפל לעיקר היינו שכאלו לא נעשתה כל פעולה בטפלה דהרי הוא כאלו לא קיימת, א"כ

יהודה) ולכן יותר פשוט שטעם שאינו חייב על הטפל הוא כמ"ש שהטפל מקבל את האופי של העיקר.

על פי הסבר זה אפשר לתרץ קושיית הרשב"א על התוספות רי"ד הסובר שהטעם שכיס לא בטל לתינוק מחמת החשיבות, דכשמקשה הגמרא מנוטל אבן שתתרוץ מטעם ביטול דחסר חשיבות, ולפי הנ"ל אתי שפיר דמטעם מלאכת מחשבת אין לבא במוקצה, ולכן חוסר חשיבות אינו מתיר את המוקצה.

והנה, על פי פסקי רי"ד שמפרש שהטעם שאינו חייב על הכלי משום שהוא כמתעסק, אתי שפיר מה שהוא מפרש שם בפרק הנוטל דהטעם דהכיס לא מיבטיל לגבי התינוק משום שהכלי חשוב, ולא מפרש משום שאינו משמש את ההוצאה. דאם הטעם משום שלגבי הכלי אינו מתכוין וכמתעסק, מאי נפקא מינה אם הכיס משמש לסייע בהוצאה או לאו, סוף סוף אינו מתכוין לכיס ולגבי הכיס הוא מתעסק. על כן מפרש התוספות רי"ד דהואיל והכיס חשוב לו תמיד דואג על שמירתו אם כן אין זה מתעסק. מה שאין כן לגבי מטה א"פ שגם המיטה בעלת ערך, אינו רגיל לדאוג לשמירתו ועל כן ביחס למיטה הוי מתעסק.

והנה אם כפסקי הרי"ד וכמו שכתב הרמב"ם: "ואין כוונתו להוצאת הכלי", אפשר להסביר את שיטת הר"ח שהתקשינו לעיל שהסביר שחייב על הכלי אם הכלי צריך לאוכל. דלכאורה קשה איך אפשר לפטור אותו על הכלי משום שאינו מתכוין, הרי זה פסיק רישיה, ועל כן צריך לומר מכיון שיכול להוציא בלא הכלי הרי זה פסיק רישיה דלא אכפת ליה כמו בתולש עולשין בארעא דחבריה (שבת דף קג ע"א) אבל אם מדובר באוכלין כאלה שאי אפשר להוציאן

הקושיה איך אפשר לומר בהוציא אוכלין כשעור בכלי דפטור על הכלי, הרי כאן אין כל חסרון באופי פעולת העיקר? ונראה, דהנה הפסקי רי"ד (שבת דף צג ע"א) כתב דהטעם דהכלי טפלה לו, וז"ל: "פירוש כיון שהכלי טפלה לו ועיקר מחשבתו היתה על האוכלין ולא חישב על הכלי הויא ליה הוצאת הכלי כמתעסק ואנן בעינן מלאכת מחשבת עכ"ל. וכן כתב המבי"ט בקרית ספר בדעת הרמב"ם וכן באמת נראית דעתו מלשונו של הרמב"ם (הלכות שבת פרק י"ח הלכה כ"ח) שכתב "שהכלי טפלה לו ואין כונתו להוצאת הכלי אלא להוצאת מה שבתוכו והכי אין בו כשעור". ממה שכתב "ואין כוונתו להוצאת הכלי" ולא כתב "שאיין כונתו", משמע שבמילים "ואין כוונתו" לא בא להסביר למה הכלי טפלה לו אלא להסביר את טעם הפטור וכתוספות רי"ד.

לפי הנ"ל יוצא שיש הסבר שלישי בטעם טפלה, כמו שכתב הרמב"ם: "שאיין כוונתו להוצאת הכלי", והסבר זה שייך גם בהוציא אוכלין כשיעור בכלי. והנה לכאורה לפי הסבר זה אפשר לוותר על ההסבר הקודם שהסברנו ברש"י. לפי הסבר זה אתי שפיר למה רש"י לא פירש את הקושיה מנוטל אדם בנו והאבן בידו כתוספות שפרשו שזה משום ביטול האבן לתינוק אלא פירש שההוכחה שלא כמאן דנקיט בידיה דמי, והיינו משום שלפי זה פטור על הכלי משום שבעינן מלאכת מחשבת ולא מצינו דין מלאכת מחשבת לגבי מוקצה. אלא שמכא הגמרא בערובין (דף צז ע"ב) המשתמשת בכלל של כלי טפלה לגבי תחומין שהחבית שקנתה שביטה בטילה לגבי המים שלא קנו שביטה. והרי גם בתחומין לא מצינו דין מלאכת מחשבת, (אם לא נאמר שבוה חולקים רבנן ורבי

אף על גב דבכלי אינו יוצא ואין צריך לכלי", וזה קשה לשיטת הראב"ד על פי הירושלמי, מדוע פטור שהרי אינו צריך את הכלי להוצאה.

ונראה, דהנה במרכבת המשנה כתב בדעת הראב"ד שיש לחלק, דבחי במטה

ובמת עם כיס, האדם והמת עיקר ומה שאין כן באוכלים פחות מכשיעור לא חשיבי שיתבטל הכלי לגבן היכא שאינן צריכין לכלי. והיינו דהראב"ד מפרש את הכלל של הכלי טפלה לו כפי שהסברנו בדעת התוספות דהטעם דאנו מחשיבים כאילו הטפלה לא קימת לגבי העיקר, אלא שמוסיף שזה שייך רק במקום שהכלי טפלה לעיקר מבחינת חשיבותו, מה שאין כן במקרה שהכלי אינו טפל לגבי העיקר מבחינת חשיבותו כמו בהוציא פחות מכשיעור, שם זה תלוי אם כל הוצאת כלי היא מצד חוסר ברירה דאינו יכול להוציא את העיקר בלא הכלי אז הוצאת הכלי לא קיימת, אבל אם יוכל להוציא את האוכלים גם בלי הכלי, אלא שבכל זאת הוציא בכלי, הכלי לא מתבטל וחיוב עליו.

אלא דקשה ממה שכתב הריטב"א בשם הראב"ד בעירובין (דף צז ע"ב) שכלי בטל לגבי אוכלין רק כשהם חשובים יותר מן הכלי, ובמטה החי יותר חשוב מן המטה ולכן גם המים צריכים להיות יותר חשובים מן החבית ורק אם חשובים יותר מן החבית אז אפשר לומר דהחבית בטילה למים וזו דעת רבנן דחולקים על רבי יהודה כיון שהחבית חשובה יותר מן המים. והרי לפי הסבר המרכבת המשנה, הרי גם כשאינם חשובים בטל אם הכלי צריך למים. וצריך לומר דזה כתב הראב"ד רק בדעת רבא אבל לפי האמת, ההסבר כפי שכתב המרכבת המשנה, והכל אתי שפיר.

אלא בכלי הרי זה פסיק רישיה דאיכפת ליה ועל כן חייב. ונראה דהר"ח מודה שיש שני דינים בכלי טפלה כפי שכתבנו בדעת רש"י: מצד אופי הפעולה בטפלה כאופי הפעולה בעיקר, ועוד, מצד מלאכת מחשבת וכתוספות רי"ד, ועל כן כשמוציא אוכלין פחות מכשיעור אפילו אוכלין כאלה שאי אפשר להוציאן בלי כלי והרי זה פסיק רישיה דאיכפת ליה מכל מקום פטור מצד הדין השני שפעולת הטפלה מקבלת את אופי פעולת עיקר, ומיושבות הקושיות שהקשינו על הר"ח מהוצאת הדיו בקולמוס (דף פ ע"א) ומשמן אפרסמון (דף סב ע"ב) ומחבית של מים (מערובין דף צז ע"ב). מה שאין כן בהוציא אוכלין כשיעור בכלי, שם אין לפטור מצד אופי הפעולה אלא מצד מלאכת מחשבת ועל כן באופן שזה פסיק רישיה דאיכפת ליה באמת חייב.

ועתה נבוא לבאר את שיטת הראב"ד שהביא את הירושלמי שפטור על הכלי רק כהלין תותין שהם צריכים לכלים, והקשינו עליו מהוציא את החי במטה שיש אפשרות להוציאו בלי מטה. וכן הקשה המגיד משנה מפרק הנוטל, וכוונתו מהא דמוציא תינוק מת וכיס תלוי לו בצווארו דכאן ודאי אפשר להוציא את המת בלי הכיס ואף אל פי כן אנו אומרים דהכיס טפל למת. ובמסכת סוכה (דף מב ע"א) איתא שם במשנה "רבי יוסי אומר ביום טוב הראשון של חג של להיות בשבת ושכח והוציא את הלולב לרשות הרבים פטור מפני שהוציא ברשות", ואומר אביי בגמרא שלא שנו אלא שלא יצא בו אבל יצא בו חייב, ושואלת הגמרא מדאגבחהי נפיק, ומתרץ רבא שהוציאו בכלי. וכתב באור שמח על הרמב"ם הנ"ל: "ועל כלי אמאי אינו חייב ע"כ משום דהכלי טפל לאתרוג